

Salariile preoților.

Suntem în jumătatea a doua a lunii Iulie al anului 1931 și preoțimea noastră nu și-a primit salariile dela stat — afară de câteva eparhii — nici pe luna Ianuarie. La Sibiu și Oradea au fost distribuite pe luna Ianuarie, iar la Cluj au fost anticipate cu interese, pe 4 luni de banca „Vatra“.

Incolo aflăm că nici preoțimea din vechiul regat, n'a primit în anul acesta nici un ban. Motivul? Țara luptă cu greutatea financiară enormă și publicul mare nu-și plătește impozitele pentru simplul motiv că nu are bani.

Se știe că, în bugetul anului 1931, retribuția preoțimei noastre a fost votată cu 12 procente mai micșorată, ca salariile celorlalți funcționari.

Bugetul a fost votat în pripă și fostul ministru de finanțe d. Mihai Popovici a plecat la Paris ca să contracteze un împrumut.

În vremea aceasta, Episcopatul și preoțimea noastră cerea cu insistența dela guvern că să aplice și la salariile preoțești aceeași curbă de sacrificiu, ca la salariile celorlalți funcționari.

Rectificarea bugetului, în sensul cerut de Sf. Sinod, s'a făcut de guvernul Mironescu, care a votat și legea ce spune apriat că salariile funcționarilor, deci și ale preoților, sunt cele din anul 1930, minus curba de sacrificiu.

Îndată după votarea bugetului rectificat, Consiliul nostru Eparhial a cerut instrucții: dela Metropolia din Sibiu, dela Consiliul Central din București și dela Ministerul Cultelor, despre modul cum trebuiesc făcute statele de plată ale preoților. Pe la sfârșitul lunii Aprilie, a sosit avizul dela Sibiu că statele de plată se fac în conformitate cu legea: se la... salarului fiecărui preot din anul 1930, minus curba de sacrificiu. Pe baza acestei instrucții au fost

întocmite statele de plată la Sibiu, la Oradea și la Arad. La noi au lucrat 6 oameni, vreme de 15 zile la facerea acestor state. Când erau statele gata, Ministerul de Culte a dat prin Directorate alte instrucții noul cu privire la întocmirea statelor. Trebuiau făcute după o cheie tip, prin ce se mai reduceau salariile câte cu ceva. S'au făcut și aceste state și au fost trimise la Directoratul din Timișoara spre verificare. Dela Timișoara le-a adus verificate pe 3 luni, în 16 Iunie a. c. părintele consilier D. Muscan. Mai târziu au sosit și cele depe lunile Aprilie și Iunie. Înainte de 16 Iunie însă cu 10 zile cassarul Episcopiei noastre s'a prezentat la Administrația Financiară din Arad, și a rugat pe dl. sub administrator să facă dispoziție ca să se strângă bani, ca să se poată solvi salariile preoțești, măcar pe lunile Ianuarie-Martie a. c.

I s'a răspuns că dacă vor fi bani se vor plăti. Incepând apoi cu ziua de 17 Iunie a. c. cassarul Episcopiei noastre s'a prezentat aproape zilnic la Adm. financiară cu statele de plată. I s'a repetat zilnic refrenul învariabil că țara nu are bani, că publicul nu plătește impozit și că din impozitul ce se încasează Administrația financiară are ordin să folosească 40 procente: pentru salariile funcționarilor, pentru hrana armatei și susținerea spitalelor, iar plusul de 60 procente se transpune la Banca națională, care transpune banii la București.

Atunci P. S. Sa părintele Episcop cu durere în suflet a trimis în cauza aceasta 3 telegrame la București: una către dl. primministru Iorga, alta la Ministerul de finanțe și una la secretarul general dela Culte. În toate telegramele se cerea cu insistența plata preoțimei ajunsă la mari neajunsuri materiale. Intervenția aceasta a făcut-o, după cum știm, și ceilalți lerarhi, dar li s'a spus că, durere, dela centru nu se pot da bani, căci nu au, preoții să facă ce vor putea și să mai aibă răbdare. P. S. Sa

părintele Episcop, bolnav și năcăjit a plecat să-și vadă de sănătate, a dat însă împuternicire părintelui Dr. T. Botiș, rectorul Academiei teologice și senator, să facă toate intervențiile necesare la București ca să se satisfacă durerea preoțimei. Dela Ministerul de finanțe a sosit la Adm. financiară o telegramă ca să plătească cu precădere salarele preoțești. Adm. financiară a răspuns că din 40 procente, ce poate folosi din impozitele încasate, nu poate plăti sume așa de mari, ci Ministerul să acorde 60 procente. Nu s'a dat. Atunci Consiliul eparhial a cerut prin dl senator Botiș, ca Ministerul de finanțe să ne acorde la Banca Națională, fillala Arad, o acreditivă specială pentru salarele preoțești pe 6 luni. Înainte cu 7 zile dl. Botiș ne-a telegrafiat că numai cu mari eforturi s'a dat o acreditivă pe luna Ianuarie. Dar acreditiva încă n'a sosit delat București la Administrația financiară.

În 13 Iulie, dl. inspector financiar Țăranu a oprit ori ce plătiri de salare la Adm. financiară din Arad, ca să se strângă parale pentru preoți.

Este cert, că preoțimea noastră este profund indignată pentru faptul că în vreme ce toată ceata celorlalți slujbași ai statului și-au primit salariile, ea este preterată și amănată depe o zi pe alta.

Preoții noștri suferă cu bărbăție și fără murmur, urmările funeste ale dezastrului financiar, ce apasă și țara noastră, cere însă și la nevoie va pretinde să fie tratată pe o linie de egalitate cu ceilalți funcționari publici. Se zice că întârzierea solvirii retribuției preoțești se face cu considerare la motivul că mai au venite parohiale ca: pământ și stole. Dar se știe că de sub ruina agriculturii n'a scăpat nici preoții, iar stolele au fost șterse de duhul vremii și de dușmanii bisericii.

Ținem însă să fixăm aici că, sufletul mulțimei dela sate, este un clocot de nemulțumiri. Și în mijlocul populație ajunsă aproape la des-nădăjduire, singur preotul este factorul, care prin vestirea Domnului Cristos ține echilibrul în sufletele năcăjite. Iar dacă, cei cu răspundere, vor lăsa ca și pe preot să-l zdrobească mizeria, se știe ce va urma.

„Cea mai nobilă virtute este ertarea,

Cea mai frumoasă recunoștință este neuitarea“.

Reînființarea ministerului cultelor

„Universul“. 13. VII. 1931. de Nichifor Crainic.

Președintele sfântului Sinod a cerut de curând primului ministru reînființarea fostului minister al cultelor. D. N. Iorga, primul ministru, a răspuns prompt. că... actualul secretar general al cultelor face... cât doi miniștri. Punct.

Nu știu dacă autoritatea superioară a bisericii ortodoxe a înțeles ironia caustică din răspunsul d-lui N. Iorga. Biserica cere reînființarea unui departament, Șeful guvernului îi opune... o persoană! Persoana aceasta, care e într'adevăr o personalitate științifică și bisericească, azi e și mâine nu mai e la culte. Prin urmare răspunsul d-lui N. Iorga e o epigramă tăioasă.

Merită biserica ortodoxă această epigramă? Evident că nu. Cred că d. N. Iorga nici nu s'a gândit să jicnească astfel instituția bisericii. Sânt însă sigur că epigrama sa e adresată conducerii superioare a bisericii. Dar această conducere o merită?

Iată o chestiune la care e foarte ușor de răspuns cu fapte.

Intr'adevăr.

Ministerul cultelor a fost desființat de guvernul d-lui Iuliu Maniu în anul 1929, deci pe timpul de pomină al Regenței. Regența, dela moartea lui Ion I. C. Brătianu, trecuse în patrimoniul politic al d-lui Iuliu Maniu. Guvernul făcea absolut ce doria. A dorit desființarea ministerului cultelor: nimeni nu i s'a opus! Ba, ceva mai mult: măsura a fost unanim aplaudată. S'ar fi zis că e un asentiment general dacă... biserica ortodoxă n'ar cere azi exact după doi ani, reînființarea ministerului defunct!

Atunci, într'adevăr nici unul din cultele României n'a protestat. Să examinăm de ce.

Catolicii, cari posedă o extraordinară conștiință a intereselor lor, nu numai că n'au protestat, dar prin forța politică pe care o dețineau, au avut însăși inițiativa acestei desființări. Sânt lucruri care stau în foarte strânse legături unele cu altele, orcât ne-ar înșela aparențele. Și anume: *ministerul cultelor a fost desființat în anul în care s'a ratificat concordatul cu Papa*. Mai precis: ministerul cultelor a fost desființat, IMEDIAT după ce concordatul a fost ratificat. Concordatul fiind un tratat internațional între noi și Vatican, adică între noi și cea mai puternică organizație din lume, regimul catolicilor din România era astfel definitiv asigurat. Din punct de vedere al intereselor catolice ministerul cultelor devenea cel puțin inutil. Suprimarea lui nu aducea absolut niciun prejudiciu acestor interese.

Pentru celelalte culte minoritare, ministerul acesta iarăși nu însemnă lucru mare. Pentru oricare mi-

noritate voii, cultul se confundă cu cultura națională respectivă, e o cetate a etnicității. Dacă Statul român ar atinge vre-unul din aceste culte, minoritatea recurge imediat la forul Societății Națunilor, care a ajuns pentru bietii de noi, un fel de sperietoare mitologică. Precum concetățenii noștri catolici își rezolvă chestiunile de aici prin Vatican, tot astfel concetățenii de alt cult eterodox și-le pot rezolvi prin Geneva. Prin urmare, și pentru aceștia ministerul cultelor era indiferent.

Dar pentru biserica ortodoxă?

În mod bizar, aici constatăm două atitudini cu desăvârșire opuse:

1) În 1929 biserica ortodoxă, în unanimitatea ierarhiei sale, a fost pentru desființare;

2) În 1931, aceeași biserică cere reînființarea.

Care e misterul acestei duble atitudini?

Episcopatul ortodox, în unanimitatea lui, și-a închipuit în 1929 că desființându-se ministerul, autonomia bisericească, prevăzută prin legea de organizare, va deveni un fapt absolut. Ministerul se părea a fi o stânjenire a acestei autonomii. Dar se pierduse din vedere un lucru principal și anume: că autonomia ortodoxă se întemeia exclusiv pe bugetul Statului. Aplaudând desființarea ministerului, ierarhii noștri nu s'au întrebât: cine va garanta în viitor integritatea bugetului bisericii ortodoxe? Și doar era o chestiune de prevedere elementară! Cel doi ani curși de atunci înseamnă o crudă desmeticire. Un singur fapt: dela lanuarie până acum corpul preoțesc e singurul corp de slujbași al Statului, care n'a primit încă niciun salariu. Fără să mai punem la socoteală disputa dintre Stat și biserică dacă ceace trebuie să primească preotul mai e salariu sau simpiă subvenției! Astfel în scurt timp, ierarhii noștri ortodocși au descoperit că între stat și biserică lipsește de acum încolo organul politic cu prestigiu, care să reguleze și să asigure bunele raporturi. Fiindcă un subsecretariat, care înlocuise ministerul defunct sau un simplu secretariat general, cum a fost redus în ultimul timp, nu e capabil să mențină astfel de raporturi. Abia acum biserica ortodoxă înțelege un lucru ce trebuia prevăzut dela început. Și anume că:

Desființarea ministerului cultelor însemna de fapt începutul separației bisericii ortodoxe de stat, adică lovitura cea mai grea ce i se putea da acestei biserici în situația actuală. Dece numai a bisericii ortodoxe? Fiindcă, pe când celelalte culte își garantează drepturile, câștigate în Stat prin presiunea unor autorități internaționale, biserica ortodoxă limitată în cadru național, cum e azi, poate fi oricând și de oricine călcată în picioare, — cum este. Timid față de Roma sau de Geneva, omul politic român are toate îndrăznețiile față de Sfântul Sinod din strada Antim, — mai ales când același Sfânt Sinod e odată pentru desființare și apoi pentru reînființare.

În realitate, prin ministerul cultelor, biserica ortodoxă deținea în Statul român o situație politică vrednică de invidiat. O tradiție impusă de bunul simț făcuse ca titularul acelui minister, din orice partid sau guvern, să fie ortodox și agreat în prealabil de biserica națională. Secretarul său general deasemenea. În activitatea lui, ministrul cultelor nu putea neglija în niciun caz interesele ortodoxiei. Biserica națională a mensei majorității românești era centrul atenției lui. Astfel, în orice guvern, biserica ortodoxă își avea exponentul său politic în care se personifică perpetu raportul ei viu cu Statul.

Și în plus, oricât de paradoxal ar părea acest minister, acest for laic, era centrul în care convergeau elementele unității administrative a bisericii însăși. Se știe că organizația bisericii noastre e întemeiată pe principiul canonic al autonomiilor locale, chiriarhale. E o organizație pulverizată în lăuntru cărora niciun organ până azi nu reprezintă autoritatea administrativă unică, indiscutabilă, sintetică. Această lipsă o suplinea cu succes ministerul cultelor în a cărui activitate, dela războiu încoace, nu se poate preciza nici un exces și niciun abuz de autoritate.

Prin desființarea lui, biserica pierde organul efectiv, de prestigiu indiscutabil al raportului ei cu statul și totodată, centrul statului. Desființându-l, catolicismul a dat o lovitură formidabilă și magistrală surorii sale ortodoxe.

Aceasta se poate vedea și din argumentul desgustător de ipocrit al desființării. Acest argument a fost: facem economie! Economie, cum? Economie, unde? S'a suprimat ministerul și s'a înlocuit cu subsecretarul. Aceasta înseamnă că s'a suprimat, în realitate numai postul de secretar general, — adică 300.000 lei anual. E acesta un argument serios pentru a desființa un departament? Dar în momentul când se desființa ministerul cultelor, — care era și al artelor — crea alături Educația Poporului — falmoasa întreprindere condusă de un fost pușcăriaș! — cu un plus bugetar de 30 de milioane! Aceste 30 de milioane însemnau o creație birocratică nouă în plus peste organizația similară, rămasă intactă în cadrele ministerului desființat! Iată la ce tertip de rând se reduce argumentul desființării! — singurul argument pe care l-a adus atunci guvernul pentru a masca lovitura catolică împotriva ortodoxismului!

Desmeticită, biserica națională trebuie să ceară cu tărie reparația la care are dreptul. La prima intervenție, d. N. Iorga a răspuns cu o epigramă usturătoare. Chiriarhia ortodoxă pentru lipsa ei de prevedere, o merită cu prisos. Dar biserica întreagă, hotărât nu! Dacă d. N. Iorga stăruie mai departe în atitudinea sa, se face, poate fără să vrea, complicele magistralei lovituri catolice, demascată aici de un om care știe totdeauna ce spune. Și poate complicele și altor forțe oculte pe care le prezidează cu prea multă bună voință.

Nichifor Crainic

O scrisoare

Răspunsul preoțimei „Asociația Clerului Andrei Șaguna din Mitropolia Ardealului Secția Eparhiei Cluj, la scrisoarea dlui primministru N. Iorga.

Domnule Ministru!

Am primit scrisoarea Dvoastră, adresată tuturor preoților noștri, cu frumoasa hotărâre de a face curățirea elementelor rele ale clerului și oprirea amestecului preoțimii în tulburarea care bântuie societatea omenească.

Vă mulțumim pentru interesul și grija deosebită pe care intenționați să o dați și în noua calitate de președinte al consiliului de miniștri, bisericii și clerului nostru. Ca cel mai mare istoric al bisericii noastre, am avut bucuria să constatăm de nenumărate ori o deosebită sollicitudine din partea Dvoastră pentru problemele bisericii noastre. Iar acum avem bună nedejde că omul care a avut pururea cea mai clară înțelegere pentru nevoile noastre, ajuns în fruntea treburilor obșteștilor țării, va spulberă norii, cari stăruie de ani de zile asupra bisericii și a clerului ortodox și va face să răsară și pentru aceștia soarele dreptății.

Să ne permiteți însă să facem o modestă observare în legătură cu scrisul Dvoastră. Recunoaștem că precum în toate tagmele profesionale, așa și în tagma preoțească, sunt unele elemente cari nu cadrează cu misiunea duhovnicească pentru care s'au pregătit. Ii știm și îi cunoaștem și noi înșine am luat măsuri pentru curățire. Dacă însă în cazuri sporadice unii preoți nu sunt întocmai la culmea chemării lor, preoțimea noastră în general n'a stat și nu stă nici azi „în fruntea desmățului de care suferă țara”. Dacă desmățul acesta s'ar reduce numai la elementele mai slabe ale clerului, țara aceasta n'ar avea prilejul dureros de a fi așa cum este și tămăduirea cangrenei într-o clipă s'ar putea realiza. O știm cu toții și o știți și Dvoastră, că durerile țării își au obârșia altundeva și nu la locul dintâi în sinul clerului. Ci dimpotrivă, tocmai clerul nostru a fost acela care a avut să îndure cele mai grele nevoi pe urma năpastei meschine urzite de alții.

În firul acestor idei să ne dați voie să răspundem la apelul Dvoastră tot cu un apel din partea noastră.

De 12 ani de când darul lui Dumnezeu și a vitejiei ostașului român, suntem oblațuiți de mult dorita Românie mare, n'au fost puține prilejurile în cari clerul și biserica noastră a avut să îndure lovituri și desiluzii nemeritate. Va fi în parte și vina noastră, dar este mai ales vina celor ce au cărmuit această țară, că de repetițe ori ne-au călcat în picioare și ne-au umilit pentru că am cerut și noi o fărâmă de dreptate, pe care ni-a oferit-o dela început constituția acestei țări.

Nu e locul ca să facem aci pomelnicul acestor umiliri. Ajunge dacă am face amintire de unele momente mai însemnate, de pildă de suprimarea Ministerului de culte, de falimosul articol 45 al Legii Cultelor, de jicnitoarea alcătuire a Concordatului și mai ales de batjorul fără pereche din bug-tul statului pe 1931.

Nu știm dacă în urlașa Dvoastră muncă ați avut răgaz ca să puneți în cumpăna judecății drepte aceste lovituri, ce ni-s'au dat, noi vă stăm însă la dispoziție și vă dovedim că cea-ce s'a făcut împotriva noastră, mai ales în anul din urmă, întrece orice măsură de intoleranță. Ori-care altă tagmă de slujbași ai statului, în asemenea împrejurări, ar fi găsit mijloace de reacțiune, chiar violență — clerul nostru a îndurat însă toate nedreptățile cu răbdare apostolică și cu nădejdea evanghelică a unor vremuri mai bune.

Domnule Ministru!

Clerul și biserica noastră nu cere recunoștință pentru jertfele urlașe, chiar jertfe de sânge, ce le-a adus pentru înfăptuirea idealului național. Nu cere favoruri și privilegii, pe cari nu le-a avut niciodată sub stăpânirile trecute.

Dacă țara aceasta însă mai are nevoie de serviciile bisericii ortodoxe, această biserică și clerul ei cere să fie eliberată de umiliriile din trecut și *absolută dreptate* pentru toți, egalitate pentru toate cultele în proporția numărului sufletelor, a situației materiale a fiecăreia și a contribuției pe care o dă fiecare pentru propășirea statului național românesc, așa după cum precizează limpede constituția acestei țări.

Și cum vedem din declarațiile Dvoastră, dle Ministru, Dvoastră sunteți aplicat să faceți această reparare a dreptății.

Clerul ortodox din Ardeal, indiferent de orice preocupări, a avut un adevărat cult pentru personalitatea Dvoastră, iar acum în fața hotărârii, pe care o preconizați, de a întronă dreptatea și legalitatea în această țară, clerul nostru nu va sta o clipă la îndolală ca să dea celor ce pot și vreau să îndrume țara în albia dreptății sociale, tot concursul său cu întreg ascendentul pe care îl are încă, cu puține excepțiuni, asupra enoriașilor săi, pentruca să vadă cu un cîș mai de vreme realizată opera de asanare morală. Căci este convins că numai o refacere morală și dreptatea și legalitatea egală pentru toți, este singura garanție pentru viitorul acestei țări.

Președinte :
Dr. Sebastian Stanca
Prototereu stavrofor
Consilier eparhial.

Secretar :
Dumitru Antal
Prototereu
revizor eparhial.

Al II-lea congres al soc. „Sf. Gheorghe” în Fădimac.

În 21 Iunie a. c. s'a ținut în Fădimac congresul soc. „Sf. Gheorghe”. Utrenia a fost săvârșită de Păr. nostru Nicolae Vancea, iar la sf. Liturghie sosesc Păr. Protopop Ioan Trifu cu familia, Păr. Liviu Biro din Gruni, Constantin Gherga din Rădmănești, corul bărbătesc din Gruni și Păr. Alexandru Popoviciu cu doamna, din Târgoviște. Sf. Liturghie se începe, sf. Biserică ticsită de popor, pentru că e pentru prima dată când Fădimacul a avut fericirea a avea astfel de oaspeți bineveniți. Corul din Gruni dă răspunsurile liturgice foarte precis. La irdos predica Păr. Liviu Biro despre „Dragoste”, o predică foarte instructivă, care a produs mult efect.

La Priceasnă Păr. nostru N. Vancea arată scopul venirii distinșilor oaspeți și anunță locul și oara desfășurării programului. După leșitul din sf. Bis. lumea așteaptă pentru a duce la masă pe distinșii oaspeți, coriștii au fost duși de noi țărani, iar Preoții cu fam. de Păr. Vancea.

După masă la ora 1 și jum. sosesc cu trăsurile corul din Crivobara, în frunte cu Păr. Bichicean, corul din Balinț, cu Dnul dir. Tr. Carabaș, corul din Târgoviște, Paneova și tineretul din comunele amintite și Bara cu Dnul dir. T. Ștefanovici.

La ora 2 d. m. se începe Vecernia. La serviciu servește, pelângă Păr. Liviu Biro, Nicolae Vancea și Păr. N. Popescu din Troaș, venit ocazional la Păr. Vancea, după Vecernie se începe desfășurarea programului în sf. Bis. Popor aproape la 2000 persoane. Multă lume a venit din jur.

Congresul îl deschide Păr. Protopop din Balinț I. Trifu, arătând scopul venirii și împlinind dorința păr. nostru de a se face în Fădimac o misiune puternică anti-sectară. Dorința Părintelui e împlinită și drept rezultat socotește marea mulțime ce s'a adunat. Printre popor observăm și pe un mare aderent al bapțiștilor, care a fost combătut de Păr. Vancea în public, arătând netemelnicia rătăcirii lor, care de atunci nu mai cercetează adunarea bap.

Toate corurile cântă mai multe cântări, se recitează poezii, monoloage, dialogul „Bolșevicul” de doi elevi din Balinț, foarte reușit.

Păr. N. Vancea încheie congresul și misiunea mulțumind tuturor și în special Păr. protopop I. Trifu, care își are meritul pentru participarea de mai multe ori la discuțiunea avută de Păr. nostru Vancea cu bapțiștii, drept rezultat e marea mulțime de aderenți reînțorși la vechea credință, rămânând numai bap. botezați fără aderenți noi. Mulțumește și laudă hărnicia corului din Gruni care cântă atât de precis.

În numele poporului vin a aduce mulțumirile noastre tuturor participanților și în special Păr. nostru, care de când e în Fădimac lucră cu sârguință în ogorul Bisericii.

Silviu Matei.
preș. com. șc.

Misiunea religioasă și culturală în Sălciua nouă (Colonie).

În urma reformei agrare resp. a prevederilor de colonizare între satele românești D. Nadăș și Herneacova, au fost împroprietărite 80 familii neaoșe românești, coboritoare din munții marelui Iancu din satele: Săcătura, Sălciua de jos, Almașul mare, Săliște (jud. Sibiu) cu tradiții și obiceiuri străvechi.

Călătorul, care urcă un deal, vedea-va acoperișele de pate, făcute după obiceiul ardelenesc, pe o vale umbrită de păduri, iar în mijlocul satului se zăresc clădiri pe jumătate gata, potrivite chiar pentru oraș. Păcat cumcă școala, care a și costat aproape un 1/2 milion, așteaptă tencuiala și lucrările necesare în interior. Creștinii de aici au azi, în ziua de 21 Iunie, sărbătoarea instalării noului lor preot Ioan Cramba, învățător tot din Sălciua, toți fil acclimatizați ai Ardealului cu Banatul mândru. Cu mic cu mare în stratele lor naționale, aveau bucuria mare că P. S. Sa Episcopul Grigorie s'a îngrijit ca să aibă și el preot.

Fetițe cu șuvițe de păr împletit pe frunte, cu opregoțele lor, te fac, ca să-ți evoci portul vechi din Dacia augustului Traian, te fac ca să admiri, rotindu-ți ochii asupra tuturor celor adunați, conservatismul laudabil a bravilor coloniștii acum deveniți bănațeni. Măgul clopot, prizonit între 4 stâlpi cu un jumătate coperiș, vestește începerea slujbei, care în rândul veacurilor picurat-a stropii mângăerei în ranele crâncene a apărării, și întărea poporul.

La orele 10 a. m., în bătaia soarelui de Iunie, sosește părintele protopresbiter Dr. P. Țucra, apoi preotul Constantin Micu și secretarul ppresb. I. Jebelean.

Cu evlavie și demnitate, începem a ne ruga Domnului. Pe fețele coloniștilor, văzându-și acum preot din mijlocul lor, se văd lacrimi de bucurie.

Predica acomodată modulul de gândire a poporului, rostită de către păr. ppresbiter, la locul unde ne-a expus împărăția lui Dumnezeu, ne face a pătrunde marea dragoste divină, ne electrizează formal, iar la pomenirea P. S. S. Grigorie, poporul izbucnește în nesfârșite „să trăiască” !!

Introducerea solemnă în noua dar greua dirigătorie a preoției a păr. Cramba, înbujorează fețele.

Preotul din vecini Albani participă cu popor mult la bucuria vecinilor. Vorbirea-răspuns a noului preot, ne îndreptățește a crede că păr. Cramba, în posesiunea modestiei ce-l caracterizează și în urma studiului în cele teologice, va fi păstorul bun al poporului sau, organizator metodic, însuflețit, al comunei sale noi, care toată nădejdea în el ș'o pune.

Vorbește ca al 3-lea, la priceasnă, preotul Albani, aducând urări de bine și noroc din parte-și și a nădășenilor. Liturghia se termină fics la 12 oare. Păr. Ppresb. anunță pe d. a. după Vecernie, conferința religioasă culturală. La 3 oare p. m. în aceeaș capelă

ticită, servește Vecernia noul preot. Urmează conferința model ca stil și predare, despre „Iufrânare și Bețle”, a părintelui Constantin Micu. Urmează preotul Albani, cu disertațiunea predată liber, despre trecutul și scopul Asociațiunii „Astra”.

În miez de disertațiune, face și o donațiune modestă de 1000 Lei în memoria părinților, ambii foști învățători, cu scopul de-a se premia cu cărți elevii școlilor. I-se fac ovații.

Răspunde pâr. Cramba. Celea 2 disertațiuni au fost întreșesute de declamări și cântări potrivite de către elevii școlii. La Liturghie ne-au delectat prin precisele lor cântări la straul înv. Gh. Barbu și Dl. lebelean. Pâr. Ppresbiter resumează celea vorbite de de cel 2 conferențieri, îndeamnă poporul ca să urmeze sfaturilor date, spre binele și fericirea lor proprie. Donează spre distribuire 125 cărțițele a Astrei în mod gratuit.

Poporul din Salciua-Colonie mulțumește tuturor celor ce au contribuit la aceasta sărbătoare.

Nadăș, 25 VI 1931.

Preotul Albani.

† Augustin Mihulin.

Marți dimineața în zorii zilei de 14 Iulie a trecut la viața večnică veteranul preot din frunțașă comună Șebîș, protopopiatul Buteni, în etate de 82 de ani. Cu defunctul ne părăsește încă o figură reprezentativă a preoțimii noastre din vremuri grele.

Părintele Mihulin a fost un preot bun, blând și evlavios. Și mai presus de toate iubit și stimat de toți cei ce l-au cunoscut. Foarte asociabil și prietenos, cu casa pururea deschisă pentru oamenii de omenie. Scriitorul acestor rânduri l-a cunoscut pe părintele Mihulin înaintea cu 21 de ani, când a sălășluit ca tinăr o noapte în casa dânsului. De atunci a avut pentru dânsul o stimă deosebită, căci a avut ocazie să cunoască sufletul de preot cucernic al unui slujitor al sf. altar. — Pentru calitățile și vrednicile prestate ca preot și păstor harnic, fericitul Episcop Ioan I. Papp, l-a distins cu brâu roșu. Preotul A. Mihulin s'a născut în anul 1849 în comuna Govojdia, protopopiatul Buteni. S'a preoțit în anul 1872 și a servit ca preot în comunele: Prăjești, Govojdia și Șebîș. În anul 1930 a trecut la odihnă, trecut fiind în statul de pensie.

Înmormântarea părintelui Mihulin, s'a făcut cu mare asistență de preoți și popor din Șebîș și satele din prejur.

Prohodul a fost săvârșit de preoții I. Bodea, I. Cosma, I. Giurgiu, I. Bogdan, I. Tâmaș, L. Iojă și M. Grineu.

Panegiricul l-a rostit părintele I. Bodea din Buteni, care a scos în relief vrednicile defunctului preot. Tot în biserică a vorbit dl. notar public Dr. I. Suciu, care a amintit că decedatul preot a fost o sentință a românismului. La morminți a vorbit dl. adv. Dr. Grozda din Buteni și preotul Tâmaș din Prăjești.

Dumnezeu să-l odihnească în corturile dreptilor.

Conferința pastorală a tractului Buteni.

Preoțimea din tractul Buteni și-a ținut conferința pastorală în ziua de 29 Iunie în Șebîș, care se schițează în următoarele:

La ora 10 se face Chemarea Duhului Sfânt, la care servesc preoții: C. Bodea, C. Târlea și I. Bogdan. La sfârșit predică Pâr. Ioan Giurgiu din Buhani, cu care prilej spune cam următoarele: Ca să putem face apostolat viu, trebuie să fim pătrunși de iubire creștinească, să avem darul înțelepciunii, cultură corespunzătoare și calități înăscute. Să păstrăm contactul cu Hristos, că el este Izvorul de inspirație. Predica a făcut impresie plăcută în sufletul preoțimii.

După aceasta am trecut în sala de învățământ din edificiul confesional, unde Prea Cucernicia Sa Părintele Șt. R. Lungu protopop deschide ședința. Pâr. D. Manea din Paulian își citește dizertația cu subiectul: „Cum va putea preotul câștiga colaborarea mirenilor?” C. S. prin o lungă expunere ajunge la concluzia că vom putea câștiga colaborarea mirenilor atrăgându-l prin iubire, ferindu-ne de politică, care agită și tulbură spiritele, faptele să fie în consonanță cu predica, să dăm sfaturi bune credincioșilor, să înființăm case culturale, Oastea Domnului, Soc. Sf. Gheorghe etc.

Se citește apoi lucrarea Pâr. Andrițoiu. S. Sa consideră chestiunea ca o problemă grea, care reclamă tact pastoral deosebit, recomandă abnegațiunea ca mijloc de cucerire a sufletelor spre o sinceră colaborare.

Cu recens'a lucrărilor sunt designați preoții I. Bogdan din Șebîș și G. Popoviciu din Ignești. Pâr. Bogdan luând cuvântul zice: „Părerile espuse de conferențieri formează opiniunea lor personală la care nimic nu am de adăugat. De aceea cu privire la subiectul din chestiune îmi espun părerea mea: Chestiunea colaborării mirenilor cu preotul depinde de individualitatea preotului. Preotul să nu desconsidere darul care este întru el. Să ne reglementăm viața conform învățăturii evanghelice.

Pâr. Popoviciu se abate dela subiect și dă mai multă lămuriri cum să se amenajeze trebuințele diferitelor societăți culturale din parohii. Se naște o vie discuție între pâr. Iojăș și Iojă pe chestiunea înființării societăților Casa culturală și Soc. Sf. Gheorghe. Pâr. Iojăș susține că nu avem societăți cari ar funcționa conform dispozițiilor în vigoare; pe când Pâr. Iojă caută să dovedească că ele există de fapt în parohii și au dat rezultate destul de frumoase.

Pâr. Bodea din Buteni luând cuvântul zice: Dela cei ce se cer toate acestea lipsește iubirea lui Hristos, fiindcă ne desconsiderăm unii pe alții. Destrămarea dintre noi ne zdrobește manca. Bugetele bisericii în situația actuală nu mai pot suporta greutatea impuse. Preotul a ajuns un element de care nimeni nu se îngrijește. Omul lipsit nu-i capabil de muncă devotată. Preoțimea se solidarizează cu părerile Pâr. Bodea și hotărăște a se trimite telegramă Venerabilului Consiliului Eparhial în care roagă achitarea urgentă a salariilor preoțești.

Pâr. Bădescu din Susani cerând cuvântul zice: „În prezent nu avem colaborarea mirenilor. Ca să o putem avea într'un viitor apropiat trebuie să ne formăm părgihile de colaborare, care este învățătorul și

cantorul bisericesc. Cere ca învățătorii de stat să fie crescuți într-o atmosferă cât mai religioasă."

De încheiere Păr. Protopop Șt. R. Lungu, președintele conferinței, cuprinde expunerile de până aci în următoarele: Colaborarea mirenilor este condiționată de gradul de cunoaștere a învățăturilor evanghelice, precum și de tăria convingerilor câștigate de mireni despre aceste învățături, de unde rezultă că cum i-am crescut așa-i avem, și cum îi vom crește așa-i vom avea. Se cere intensificarea catehizației la școlile de toate gradele, precum și aprofundarea cunoștințelor religioase predate în școli. Până atunci colaborarea mirenilor este legată de personalitatea preotului, ce și cum va ști face fiecare.

I. T.

Recenzii.

Dr. D. Stăniloae, Catolicismul de după războiu, publicat în Anuarul VII—1930/31 — al Academiei teologice „Andreiane” din Sibiu, pp. 5—53.

Biserica creștină conștie de menirea ei terestră și-a dat totdeauna seama că trebuie să fie — în orice împrejurări — „sarea pământului”. Față de războiul mondial și față de bulmăceala urmată după aceasta, Biserica a căutat soluții potrivite timpului, pentru ca astfel să-și poată ajunge scopul. Vaticanul a crezut că aceste soluții sunt: diplomația sa împăcătorească și intensificarea mișcării de înnoire spirituală. Aceste sunt punctele pe care ni-le descrie autorul în studiul de față.

Dănsul începe prin descrierea situației Vaticanului în timpul războiului mondial și niziunța papei de a promova ideea păcii. Niziunile și intervențiile lui au rămas însă fără efect, din mai multe motive, între care este și așa zisa „Clauzulă papală” — pe care autorul o explică — înarticulată în Convenția de la Londra, din 26 Aprilie 1915, încheiată între principalele puteri ale Antantei.

După terminarea războiului, datorită unor concurse de împrumut, papa, deși a purtat o politică pacifistă, n'a fost invitat la Conferința de pace. Cu ocazia Conferinței n'a făcut decât o singură intervenție, în două chestiuni: a împăratului Wilhelm și a misiunilor germane.

Când s'a pus pe tapet chestiunea organizării Ligii Națiunilor, unele puteri s'au pronunțat pentru intrarea Vaticanului în Ligă, altele contra. Rezultatul, deși a fost negativ, totuși papa a declarat, în enciclica de Rosalii 1920, că nu va detrage Ligii sprînjinul său moral, dacă aceasta se va baza pe principiile creștine ale iubirii și dreptății. Calitatea sa de nemembru însă, nu-l împiedecă ca influența lui acolo să fie considerabilă.

În capitolul II, autorul tratează despre mișcările de înnoire spirituală. El se împarte în 3 paragrafe:

1. *Mișcarea liturgică*, constă în reînnoirea vieții clerului și a poporului, folosindu-se de cultul divin. În sensul acesta s'a pornit o puternică propagandă spre a face cultul divin înțeles de toți credincioșii. Vorbește apoi despre mișcarea de la Maria Laach și face un scurt istoric al Liturghiei. Expune felul cum a fost înțeleasă liturgia înainte și cum după „mișcarea liturgică”. Noua concepție se prezintă în trei variante: 1. a lui Joseph Kramp, 2. a lui Romano Guardini și

3. a Benedictinilor. Mișcarea liturgică pornită la romano-apusenii „se apropie și în practică și în concepția liturgică de ortodoxie, care s'a menținut în spiritul Bisericii vechi”. (p. 39).

2. *Exercițiile spirituale* sunt un fel de meditații pioase, făcute după anumite reguli. Sunt 5 feluri de astfel de exerciții — pe care autorul le explică.

3. *Mișcarea tineretului* s'a intensificat după războiu. Unele organizații, ale tineretului, depind de Biserică, altele — deși catolice, dar fiind mai liberate — nu sunt supuse autorității bisericești. Sunt între dănsese câteva care au organe proprii de publicitate. Politică e exclusă din sânul lor, dar membri au dreptul de a o face, bineînțeles că nu în calitate de membri, ci de cetățeni ai statelor respective.

În 1921, întrunindu-se la Roma reprezentanții tineretului catolic din mai multe țări, au constituit organizația mondială a tineretului catolic: „Catholica Juventus”, care vrea să fie și un organ pentru înfrățirea popoarelor.

În cele de mai sus, autorul crede că Biserica romano-apuseană n'a ajuns la rezultate prea mari prin mișcările sale de înnoire spirituală. Aceasta se poate. Dar având în vedere greutățile timpului, în care spiritul vremii e îndrumat spre extreme și anarhie, rezultatele se pot considera satisfăcătoare. Studiul Dlui Prof. Stăniloae descriind, în mod obiectiv, Catolicismul de după războiu, contribuie la cunoașterea Bisericii catolice contemporane. Bisericile creștine au trebuință — astăzi mai mult ca oricând — de a se cunoaște reciproc. De aceea este binevenit orice studiu care tratează această chestiune. Cunoașterea reciprocă a Bisericilor e calea cea mai bună și sigură care poate duce la unirea lor, unire care e dorită cu atâta ardoare din toate părțile.

* * *

Prof. Nicolae Neaga, Cântarea Cântărilor, publicată în Anuarul VII, 1930 | 31, al Academiei teologice „Andreiane” din Sibiu, pp. 54—97.

Autorul, profesor de studiul Vechilului Testament la Acad. Teol. din Sibiu, după ce a tipărit în anii trecuți câteva studii de specialitate, prin lucrarea prezentă contribuie din nou la îmbogățirea literaturii noastre teologice. Lucrarea se împarte în două părți: Introducere și Comentar. În introducere se ocupă de titlul cărții, care „denotă pe cea mai aleasă cântare dintre toate”. Expune apoi numirea ei: ebraică, elină, latină etc. Textul original al Cântării Cântărilor s'a păstrat bine, însă traducerea românească sunt confuze, pe alocurea, așa că în unele locuri nu se poate pricepe textul cărții (ex. II, 16; VI, 1). Expunând sumar subiectul, atingând și chestiunea autorului Cânt. Cânt. — care e regele Solomon, — autorul se ocupă — ceva mai pe larg — de interpretările care s'au dat acestei cărți în decursul vremurilor. Expune interpretarea *literală, mistică și alegorică*, care singură poate fi cea adevărată. Induce și păreriile SS. Părinți în această privință, apoi ale teologilor români: Oncliu, Olariu, Tarnavski și Popescu Mălăiești și încheie spunând că: „Deși nici explicațiile alegorice nu se pot aplica peste tot, crede că alegoria teocratic-mesianică este totuși cea mai mulțumitoare interpretare ce se poate da Cântării Cântărilor”.

După aceste note introductive, urmează Comentarul textului. În traducerea textului autorul s'a năzuit

și i-a succes ca, să redea o traducere cât mai fidelă și elegantă în același timp; iar în ce privește comentariul, consultând mai multe opuri de specialitate, a reușit să explice foarte bine, o carte a Sf. Scripturi, care fără ajutorul unei juste interpretări, ușor poate da naștere la nedumeriri și confuzii.

Ip.

Nr. 3980 | 1931.

Comunicat.

Ministerul Instrucțiunii publice și al Cultelor, cu adresa Nr. 83816 | 9423, ne trimite următoarea copie:

„Copie după adresa Nr. 37831 înreg. la No. 83816 | 931 al Ministerului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale, Direcția Sănătății, către Ministerul Instrucțiunii Publice și al Cultelor.

Avem onoare a Vă aduce la cunoștință următoarele observațiuni făcute cu privire la vaccinul B. C. G. ce se administrează noilor născuți de multe ori cu întârziere, adică dela 1-10-a zi dela naștere și vă rog să binevoiți a lua măsuri în ceea ce vă privește.

1. Unii părinți fac declarația de naștere la oficiul stării civile la 4—6 zile după naștere și chiar mai târziu.

2. Agenții sanitari și moașele însărcinate cu administrarea B. C. G. se duc rar la oficiul stării civile, pentru a culege adresele noilor născuți, adică la câte 2—3 zile chiar și mai târziu.

Pentru remedierea acestei stări de lucruri propunem:

1. Să se aplice riguros legea stării civile, care prevede declarațiunea în termen de 3 zile, dând în judecată pe contravenienți, făcându-se în prealabil anunțuri prin ziare.

2. Preoții să lumineze publicul și să-l îndemne să facă declarația imediat după naștere.

3. Moașele particulare și cele empirice, care au asistat la naște, să anunțe imediat la prima zi faptul Circumscripției sanitare respectivă, sub sancțiuni.

4. Personalul sanitar însărcinat cu operațiile B. C. G. să ridice cel puțin de trei ori pe săptămână adresele noilor născuți dela oficiul stării civile.”

Ministru
(ss) *Indescifrabil*

Șeful serviciului
(ss) *Indescifrabil*

p. conformitate, *T. Maximovici.*

În consecință, C. preoți sunt invitați să îndrumeze pe credincioși a face la vreme cu-

venitele declarațiuni de naștere a copiilor, spre a fi astfel feriți de amenzi ce se vor aplica conform legii stării civile.

Arad, 10 Iulie 1931.

Consiliul eparhial ort. rom. Arad.

Nr. 4184/1931.

Ordin Circular.

Având în vedere, că unul dintre preoții noui introduși în parohii, nu-și înaintează la termin și nu-și completează corect actele necesare pentru a fi recunoscuți de către On. Minister, atragem din nou atențiunea asupra următoarelor:

Fiecare preot - nou introdus - pentru întregirea și asemnarea dotațiunii sale preoțești din bugetul Statului, să întregască coala de fasiune A în trei exemplare, având să anexeze — în copie autenticată de forurile competente:

1. Actul de botez,
2. Certificat de naționalitate,
3. Certificat despre studiile făcute înainte de a intra în teologie,
4. Absolutorul teologic,
5. Certificat de calificare preoțească,
6. Actul de hirotonie,
7. Statul de serviciu,
8. Certificat dela protopopul respectiv despre timpul introducerii.

Coalele de fasiune, pe lângă o cerere adresată On. Minister al Instr. Publice și al Cultelor, sunt a se înainta Ven. Consiliu eparhial — prin oficiul protopopesc — cel mult în termen de 15 zile dela introducere.

Arad, la 14 Iulie 1931.

Consiliu Eparhial ort. rom. Arad.

CONCURS.

Conform rezoluțiunii Consiliului Ep. Nr. 4005/1931 pentru îndeplinirea parohiei de cl. III, Moneasa, se publică concurs cu termen de 30 de zile.

Retribuțiunile sunt: 1. 20 jugăre de pământ în Cornești, prin reforma agrară și 6 jugăre fânaș de deal în Moneasa. 2. Locuință ori în edificiul actual al școlii confesionale, ori într'un edificiu dominiat, cedat pe câțva timp pentru casa parohială. 3. Bir și stole legale.

Alesul este obligat a catechiza elevii noștri dela ambele școli de Stat, fără altă remunerație.

Va plăti impozitele după sesia beneficiată și a-renda forțată. Reflectanții își vor înainta recursurile la Ot. ppterat din Buteni și cu știrea prealabilă a Prot. opop. tractual se vor prezenta în biserică din Moneasa în timpul concursului, spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și'n oratorii. Fără consensul P. S. Sale Episcopului nostru eparhial nu pot concura candidați din alte eparhii.

Consiliul parohial din Moneasa, în conțelegere cu Prot. opopul Ștefan R. Lungu.

2 - 3